LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Kun maisemasta tulee luonnontilainen, niin todennäköisesti lajistokin muuttuu. Alueelle voisi muuttaa vaikkapa keltavästäräkki. **ERÄSUUNNITTELIJA MARKUS PEKKINEN, METSÄHALLITUS**

Puut pinoon ja ojat tukkoon

Metsähallitus ennallistaa kitu- ja joutomaita riistakantojen elinolojen parantamiseksi

ILOMANTSI
Aurinko paistaa täydeltä terältään häikäisevälle hangelle Ilomantsin pohjoisosassa lähellä Venäjän rajaa sijaitsevalla Tervasuolla. Suon keskellä olevalla metsäsaarekkeella jyrrää monitoimikone ja ajokone, ja puutavararekat liikennöivät talvitiellä lasteineen.

Ajouraa kävelevien miesten edestä pyrähtää lentoon neljä valkeaa lintua, ja ne kaartavat nyppylän taakse.

”Joko ne riekot ovat tänne osanneet”, ihmettelee Metsähallituksen Etelä-Suomen alueen eräsuunnittelija **Markus Pekkinen**.

Se olisi tietysti tarkoituskin. Tervasuota ennallistetaan luonnontilaan pääasiassa riekon ja metsähanhen elinolosuhteiden parantamiseksi.

”Samalla ennallistetaan suohon liittyvä vanha oikaistu purouoma metsäkanalintujen poikuekohteeksi”, Pekkinen lisää.

Eräsuunnittelija kertoo, että Reah eli riistan elinympäristöjen aktiivinen hoitoprojekti alkoi vuonna 2007.

”Ennallistamista on tehty Etelä-Suomessa yli 600 hehtaarin alueella. Noin 400 hehtaaria on suunnittelun alla, ja ne toteutuvat lähivuosina.”

Tervasuon ennallistettavan alueen pinta-ala on noin 120–130 hehtaaria. Suo on ojitettu 1960–1970-luvuilla, mutta toivottua puuston kasvua ei ole saavutettu.

”Alue on normaalia metsätalousmaata ja metsätalouskäytössä, mutta se on luokiteltu kitu- ja joutomaaksi”, Pekkinen selittää.

Nuorempi puusto pois

Pekkisen mukaan metsäkanalinnut ja metsähanhi kärsivät soiden ja kankaitten vaihettumisvyöhykkeiden umpeenkasvusta ja ojituksen aiheuttaman vesitasapainon muutoksista.

”Käsiteltävä alue on monin paikoin liian tiheää esimerkiksi riekonsoitimeksi ja siitä syystä alue ei pysty elättämään optimimäärää riekkopareja”, hän selittää.

Ennallistamisessa poistetaan ennallistettavilta kuvioilta sinne ojituksen seurauksena syntynyt puusto.

”Sinne jätetään esimerkiksi aikaisemman puusukupolven puut, kelot, lakkapäät ja metsojen hakomismännyt. Paikoitellen jätetään myös rämeikköä ja riistatiheikköjä lintujen suojaksi”, korjuuesimies **Paavo Jaakkola** Metsähallituksen Lieksan tiimistä luettelee.

Ojalinjat altistavat muun muassa hautovia ja pesiviä kanalintuja saalistukselle tarjoamalla petolinnuille hyvää tähystysalaa ja kiitorataa.

”Lisäksi metsäkanalintupoikueiden ravinnonsaanti on heikompi kuin luonnontilaisessa ympäristössä”, Markus Pekkinen sanoo.

Ojat umpeen

Tukittavaa ojaa Tervasuon alueelta löytyy reilut 40 kilometriä. Ojat pyritään pääsääntöisesti täyttämään kokonaan ja työ jakautuu kahden kesän ajalle. Ennallistamisen kustannuksista vastaavat metsätalous ja luontopalvelut.

”Ennallistamishakkuusta lähtee noin 3 000 kiintokuutiota ainespuuta. Alueen talousmetsän harvennushakkuu suoritetaan nyt samassa yhteydessä, ja siitä savotasta saatava puumäärä on hieman suurempi”, suunnittelija **Timo Partanen** arvioi.

”Luontopalveluiden osalta rahoitus tulee metsästyslupatuloista, ja se koskee metsureiden suorittamaa ennakkoraivausta sekä ojien täyttöä”, Pekkinen huomauttaa.

Lintulajit seurannassa

Eräsuunnittelija kertoo, että lähtötilanteessa noin vuosi sitten on suon kaikki linnut laskettu linjalaskentamenetelmällä.

”Laskennassa havaittiin 34 erilaista ja yleistä lintulajia.”

Ennallistamisen valmistuttua suoritetaan uusi laskenta.

”Kun maisemasta tulee luonnontilainen, niin todennäköisesti lajistokin muuttuu. Alueelle voisi muuttaa vaikkapa keltavästäräkki.”

Pekkisen mukaan ainakin riekko tykkää ennallistamisesta.

”Yleensä niitä ilmestyy näille kohteille heti kun puusto on poistettu. Pinta-alan puolesta tähän sopisi jatkossa 5–10 riekkoparia”, hän sanoo.

ARMAS HÄRKÖNEN

ARMAS HÄRKÖNEN

Metsähallituksen suunnittelija Timo Partanen (vas.), korjuuesimies Paavo Jaakkola ja eräsuunnittelija Markus Pekkinen tarkastelivat ennallistamistyön edistymistä Tervasuolla. Aukean suon ja metsäsaarekkeiden väliin jätetään muun muassa kelot ja vanhat puut pystyyn.

Lentolaskenta kertoo metsäpeurojen hupenevan Kainuusta ja Suomenselältä

Uhanalaiset metsäpeurat ovat vähentyneet sekä Kainuussa että Suomenselällä, maaliskuun alun lentolaskennat paljastavat.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl) laski peurat helikopterista yhdessä Suomen riistakeskuksen aluetoimistojen kanssa. Kainuussa nähtiin 793 peuraa, Suomenselällä 1 065.

Suomenselän kanta kasvoi voimakkaasti vuoteen 2003 asti. Siitä lähtien kasvua ei ole ollut.

Vuoden 2011 laskennassa Suomenselällä havaittiin 1 076 peuraa, tänä vuonna kymmenkunta vähemmän.

Kainuun kanta puolet huippuvuosista

Kainuun kanta kasvoi jyrkästi vuoteen 2001 asti, jolloin eläimiä laskettiin lähes 1 800. Sen jälkeen lasku oli jyrkkä vuoteen 2005. Huippuvuosista kanta on huvennut alle puoleen.

Viime vuonna Kainuussa nähtiin 840 metsäpeuraa, tänä vuonna 47 vähemmän. Metsäpeuroja ei ole metsästetty Kainuussa moneen vuoteen.

Metsäpeurojen määrä 1992–2013

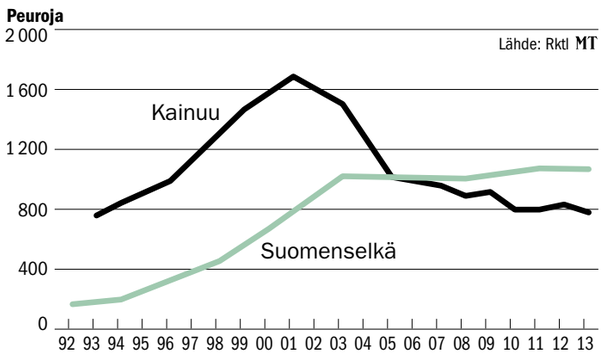

REIJO VESTERINEN

Metsäpeurojen määrä väheni edellisiin laskentoihin verrattuna sekä Kainuussa että Suomenselällä. Kuvan laumassa on yksi vasa, toinen eläin oikealta.

» Metsäpeuroja ei ole metsästetty Kainuussa moneen vuoteen.

Kainuun peuroista vasoja oli nyt 15,5 prosenttia. Viime talvena osuus oli 13,4 prosenttia.

Suomenselällä vasojen osuus koko kannasta oli nyt noin 15 prosenttia. Vuonna 2011 vasoja oli 21,5 prosenttia kannasta.

REIJO VESTERINEN

Ruotsin susi palasi poronhoitoalueelle

Ruotsissa neljä kertaa poronhoitoalueelta etelään lennätetty susi on taas pohjoisessa. ”Kukaan ei olisi uskonut, että susi tulee näin äkkiä takaisin”, poromies **Bengt-Sture Larsson** sanoo. Noin viikkoa aiemmin susi nukutettiin ja lennätettiin helikopterilla Norrtäljestä lähelle Tukholmaa.

Vilhelminan eteläisen saamelaiskylän puheenjohtaja **Tomas Nejne** on turhautunut. Hänen mielestään enää ei ole mitään muuta keinoa kuin tappaa susi.

Ruotsin ympäristöministerille **Lena Ekille** on jätetty 150 000 nimen adressi, jossa vaaditaan kyseisen suden suojelua. Allekirjoittajia on 75 maasta.

Saamelaiskylissä adressia ei ymmärretä eikä hyväksytä. ”Kun metsästä alkaa löytyä poronkarvaa, verta ja tapettuja poroja, se ei ole mukava näky”, Nejne sanoo. Hänen mielestään susi ryhtyy taas palattuaan melko varmasti tappamaan poroja.

Naarassudella on seurantapanta, siksi sen liikkeet tiedetään tarkkaan. Susi on tullut Ruotsiin Suomesta, kenties Venäjältä asti.

Sama susi on Ruotsissa lennätetty helikopterilla poronhoitoalueelta etelään jo neljästi. Joka lennon jälkeen se on juossut takaisin. Viimeisimmällä reissullaan se viipyi noin viikon.

Suden neljännestä paluusta kertoi Ruotsin televisio.

REIJO VESTERINEN

Rktl on pannoittanut 11 sutta tänä talvena

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl) on varustanut seurantapannalla 11 sutta 28.2–20.3. Susia on pannoitettu Keuruulla kaksi, Kuhmossa seitsemän ja Sotkamossa kaksi. Pannoitukset jatkuvat Kainuussa ja Pohjois-Savossa.

Pannoituksilla Rktl kerää tietoa susien liikkeistä ja reviireistä. Pantojen avulla ylläpidetään myös puhelinpalvelua, josta susien liikkeitä voi kysellä. Tulevalla metsästyskaudella palvelu jatkuu kevääseen saakka.

Rktl kehittää myös nettipalvelua, jossa sudet näkyvät kartalla.

REIJO VESTERINEN

Suomalaiset suhtautuvat ilvekseen myötämielisesti

Valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, ettei ilveksiä ole Suomessa liikaa, ympäristöjärjestö WWF Suomen teettämä tutkimus paljastaa.

Vastanneista 73 prosenttia ilmoitti, ettei ilveksiä ole liikaa eikä heidän sietokykynsä tätä suurpetoa kohtaan ole ylittynyt. Noin joka kymmenes vastaaja oli päinvastaista mieltä.

Noin kaksi kymmenestä ei ottanut kantaa asiaan.

Vastaajien asenteet ovat WWF:n mukaan melko samanlaisia riippumatta iästä tai siitä, onko perheessä metsästäjiä.

Lapissa ja maaseudulla asuvat suhtautuvat ilvekseen kaupunkilaisia ja etelän asukkaita kielteisemmin.

”Ilveksen läsnäoloa siedetään hyvin. Ilvesvastaista asennetta voi olettaa esiintyvän lähinnä osassa metsästäjäkuntaa”, WWF Suomen ohjelmajohtaja **Petteri Tolvanen** tulkitsee tutkimustulosta.

Tolvanen arvioi osan metsästäjistä suhtautuvan ilvekseen kielteisesti siksi, että se kilpailee valkohäntäpeura- ja metsäkaurissaaliista ihmisen kanssa. Peura- ja kaurissaaliit ovat hänen mukaansa kasvaneet 2000-luvulla, mikä osoittaa riistaa riittävän sekä ilveksille että ihmisille.

Valkohäntäpeura on ihmisen Suomeen tuoma vieraslaji, ilves puolestaan on arvokas osa luontaista lajistoamme, Tolvanen huomauttaa.

Ilvekset verottavat pienpetokantoja

”Lisäksi ilveksellä on tutkimusten mukaan merkitystä pienpetojen kantojen säätelijänä. Elinvoimainen ilveskanta vaikuttaa suotuisasti esimerkiksi kanalintukantoihin”, Tolvanen lisää.

Suomessa on ilveksiä noin 2 500.

Ilveskantamme on viime aikoina kasvanut voimakkaasti. Ennen helmikuun lopussa päättynyttä metsästyskautta Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl) arvioi Suomen ilveskannaksi 2 300–2 600 eläintä.

WWF:n mukaan ilveksen kotieläintaloudelle aiheuttamat vahingot ovat vaatimattomia poronhoitoalueen eteläpuolella. Ilveksestä ei ole vaaraa myöskään ihmiselle.

Ilves on EU:n luontodirektiivillä tiukasti suojeltu laji. Sen pyyntiin voidaan kuitenkin myöntää poikkeuslupia.

Metsästysvuodelle 2012–2013 maa- ja metsätalousministeriö asetti suurimmaksi sallituksi saalismääräksi 440 eläintä. Kannanhoidollisin poikkeusluvin metsästettiin 379 ilvestä. Määrä on kymmenen edellistä jahtikautta pienempi.

Tutkimuksessa haastateltiin tämän vuoden maaliskuussa 2 191 vähintään 18-vuotiasta suomalaista.

REIJO VESTERINEN

TEEMANUMEROSSA ilmoituksesi *huomataan.*

Maaseudun Tulevaisuuden lukijat ovat kiinnostuneita teemanumeroiden erikoisartikkeleista.

Lehti luetaan tarkkaan, toimituksellista ja asiantuntevaa sisältöä arvostetaan.

Teemanumeroissa saat ilmoituksellesi hyvän huomioarvon.

Maaseudun Tulevaisuus on Suomen 2. luetuin päivälehti. Lukijamäärä 323 000 (KMT 2012). Levikki 81 774 (LT 2012). Ilmestymispäivät ovat maanantai, keskiviikko ja perjantai.

Soita 020 413 2321 ja kysy lisää!

MAASEUDUN TULEVAISUUS

VÄITÖS

Sisäsiittoiset myyrät pärjäävät saarissa

Sisäsiittoisimmat myyrät pärjäävät parhaiten eristyneillä saarilla, filosofian maisteri **Kaisa Rikalainen** toteaa väitöskirjassaan.

Yleensä sisäsiittoisuutta pidetään haittana, joka johtaa perimän monimuotoisuuden vähenemiseen. Se saattaa aiheuttaa vikoja ja sairauksia, esimerkiksi koirille periytyvää lonkkavikaa ja ihmiselle sirppisoluanemiaa.

Yleisesti ajatellaan, että sisäsiitoksen välttäminen ja geneettisen monimuotoisuuden lisääminen parantaa yksilöiden kykyä tuottaa elinvoimaisia jälkeläisiä. Rikalaisen tutkimustulokset viittaavat päinvastaiseen.

Eristyneillä saarilla eläville metsämyyrille sisäsiittoisuudesta on yllättäen hyötyä.

Saarissa sisäsiittoisimmat myyrät lisääntyivät suuremmalla todennäköisyydellä kuin vähemmän sisäsiittoiset. Saarioloissa myyrät tulevat toimeen ehkä parhaiten sukulaisten kanssa, mikä näkyy lisääntymisetuna.

» Sisäsiittoisuuden vaikutukset eivät välttämättä ole aina haitallisia.«

VÄITÖSTUTKIMUS

Yhtenäisellä manneralueella ilmiötä ei havaittu.

Saarista myyrät pääsevät pois vain talvella, jos silloinkaan. Sisäsiittoisuuden vaikutukset eivät välttämättä ole aina haitallisia, Rikalainen päätteli.

Tutkimus toteutettiin Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitoksella.

REIJO VESTERINEN

Islannin lihattomalle lihapiirakalle palkinto

Eurooppaa kuohuttaneen hevosenlihakohun aikaansaamat pistokokeet paljastivat, ettei islantilaisessa lihapiirakassa ollut lihaa lainkaan.

Ympäristöjärjestö Dodo palkitsee lihattoman lihapiirakan vuoden parhaana tahattomana ympäristötekona.

Vaikka yksittäisen lihapiirakan hiilijalanjälki on pieni, on asialla itseään suurempi merkitys.

Eläintuotannon osuus kaikista kasvihuonekaasupäästöistä on noussut YK:n elintarvike ja maatalousjärjestö FAO:n mukaan jopa 18 prosenttiin.

Kohulihapiirakassa lihan korvikkeena käytetyn soijan hiilijalanjälki on monta kertaa pienempi kuin naudanlihalla.

Dodon mielestä tapaus on osoittanut, ettei liha ei ole maun kannalta välttämätön ainesosa.

Järjestö myöntää vuosittain Pääsiäissaari-palkinnon merkittävimmästä tahattomasta ympäristöteosta.

MT